

ברוך השם. יום ה' בהר תקנ"ח לפ"ק

שְׁלוֹם לַכְבוֹד אַהוּבִי וַיִּדִּי וְחִבִּיבִי, הֶרֶב הַחֲסִיד הַמְּפֹרָסִם, אִישׁ אֱלֵקִים, מוֹרִינוּ הֶרֶב יִצְחָק נְרוּ יֵאִיר.

תְּהִילָה לֵאל, הַחַיִּים וְהַשְׁלוֹם אֶתְנוּ כּוֹלֵנוּ, וְתִהְיֶה לֵאל בְּתִי חֵיה טַעַמְעֶרֶל
אֶצֶר הַחֲכָמָה תַּחֲיָה, תְּהִילָה לֵאל בְּרִיה חֲשׁוּבָה. וְתִהְיֶה לֵאל, הוֹלֶכֶת בַּעֲצָמָה
בְּשׁוֹק וּמִלְקָטָה עֹשִׁימִים. בִּקְשָׁתִי לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵינוּ שְׁנוּכָה לְגִדְלָה לַחּוּפָה
וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים.

אַהוּבִי חִבִּיבִי, חַיִּי רוּחִי, נָא הִשְׁתַּדֵּל עֲבוֹד מוֹסֵר כְּתָב זֶה, הַמוֹפְלָג הִירָא
מַעוּדוֹ, מוֹרִינוּ הֶרֶב מֵאִיר, בַּהֲמִנּוּחַ מוֹרִינוּ הֶרֶב יוֹשִׁיעַ ז"ל מִפֶּה"ק
יִצ"ו בִּיּוֹדְעוֹ וּמַכִּירוֹ, וְכַעַת נִתְמוּטָט הֶרֶבָה מֵאִד עַד אֲשֶׁר נִשְׁאַר בַּעֲיָרוֹם
וּבְחוּסֵר, הוּא וְאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ, וְטַפְלֵי תִלּוּי בּוֹ לַעוֹרֵר רַחֲמִים עֲלָיו לְכָל עֲנִינִים
הַאֲפָשִׁרִים. בּוֹכּוֹת זֶה יִשְׁפִּיעַ עֲלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ שֶׁפַע
רַחֲמִים גְּמוּרִים לִהְיוֹת לָכֶם כָּל טוֹב סֵלָה וְשִׂמְחָה, בָּנִים עַד מֵאָה שָׁנִים.

דְּבָרֵי אוֹהֵב נֶאֱמַן הַמַּצְפָּה לְגִדּוּלְתּוֹ בַּמַּהֲרָה.

הַק' מֹשֶׁה יְהוּדָא לֵיב מִבְּרָאד.

הַמַּחֲמֵד

מכתב ב'.

הַמַּכְתָּב זֶה נִמְצָא בְּסִפְר 'מַעוֹן אֲרִיָּה', מֵה שֶׁכְּתָב רַבֵּינוּ הֶרֶבִי מֹשֶׁה לֵיב לְהַנְאוֹן
הַקְדוֹשׁ מוֹרִינוּ הֶרֶב שְׂמִיחָה מִבּוֹכְרָקָא זִלְה"ה

שְׁלוֹם שְׁלוֹם שְׁלוֹם, לְאַהוּבִי חַי רוּחִי, נִרְ נִשְׁמַתִּי, הֶרֶב הַמַּאֲוֵר הַגְּדוֹל, חֲרִיף וּבִקִּי,
הַחֲסִיד וְעִנּוּ בּוֹצִיָא קִדִּישָׁא, נִרְ יִשְׂרָאֵל, עֲמוּד הַיָּמִינִי, פְּטִישׁ הַחֹזֶק, מוֹרִינוּ
הֶרֶב שְׂמִיחָה נ"י

קִבַּלְתִּי אִמְרוֹתָיו וְשִׂמְחָתִי. וְהִנֵּה אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלַי, מִי אֲנֹכִי הַשְׁפֵּל וְהַנְּבֹזָה,
אוֹי לִי עַל אֲשֶׁר אֲנִי גּוֹזֵל לְהַבְרִיּוֹת, אֲנִי לוֹקָה מִמּוֹן שְׁלֹא בִּיּוֹשֵׁר
וּבִקְשָׁתִי לְהִתְפַּלֵּל עָלַי שְׂאוּכָה לַעֲבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַמְתּוֹ.

דְּבָרֵי הַק' מֹשֶׁה יוֹדָא לֵיב מִבְּרָאד.

(כֵּן חָתַם אֶת עֲצָמוֹ הַקְדוֹשׁ מִסְּאִסוֹב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ).

מערכת ג.

זקנינו הרב הקדוש רבי מנחם מענדל מקאסוב

אח"ח 1234567

א. חותני וזקני, הרב הגאון המפורסם בנגלה ובנסתר, איש אלקי קדוש, אוהב ישראל, בוצינא קדישא, חסידא ופרישא, רבא דעמיה, מדברנא דאומתיה, כבוד קדושת שם תפארתו, מורינו הרב מנחם מענדל מקהילה קדישא קאסוב זלה"ה. בעל מחבר 'אהבת שלום' על התורה ועל המועדים. בנו של הרב הקדוש האלקי מורינו הרב יעקב קאפל זלה"ה, מתלמידי הבעל שם טוב ז"ל, שהיה נקרא בפי כל: רבי קאפל חסיד. וסדר יחוסו מבואר במגלת יוחסין שלנו.

מוציא תוספת

ואחותו של הקדוש מורינו הרב רבי מנחם מענדל הצדיקת מרת בלימא עליה השלום, היתה אשת הרב הקדוש ונורא, האלקי השרף רבי רבי אורי מסטרעליסק זלה"ה.

גאון החסידות

אח"ח 1234567

ממדריגותיו הנוראים

אח"ח 1234567

ב. המעיין בספרו הקדוש 'אהבת שלום' על התורה, (וככה באהבת שלום תנינא על המועדים הנדפס על ידי בני נכדו, הרב הגדול החסיד, מורינו הרב משה בערגער שליט"א החונה בקהילת סטאניסלאב) ראה יראה דבריו כגחלי אש בענין אהבת חבירים — אם כי רוב דיבוריו המה בענין שבת קודש, ותיקון אות ברית קודש, ומעשה הצדקה, ויחוד יסוד ומלכות.

ג. רבינו נודע, כי היה גם גאון גדול בש"ס ופוסקים, מלבד עוצם קדושתו. ובשו"ת הגאון הגאונים, מחותני רבי משולם איגרא יש אליו תשובות, ומתארו בשם 'הגאון' באותן הימים אשר לא הורגלו גאוני הדור לעטר בזה למי שאינו הולמתו.

ד. בימי חורפי כתב לי הרב הגאון הצדיק, חסידא קדישא, מורינו הרב מנחם מענדל פאנעט זצ"ל, אב בית דין קהילה דעעש: כי רבינו הנזכר לעיל ההוא אמר: שכל ממדריגות רוח הקודש לקח על ידי למוד חושן משפט. ומביא הענין גם בחיבורי טהרה מגאון הצדיק הנזכר מדעעש. אבל לפי שעה נעלם ממני מקומו איה?

ה. **רבינו** הקדוש הנזכר, נודע כי מלבד מדריגותיו בכח אלקות היה ¹²³⁴⁵⁶⁷ 'אוהב ישראל' גדול, וכאשר בא לפניו איש מישראל לספר לו צרותיו ודאגותיו, היה נראה עין בעין כי הגיעוהו עד לב ונפש, והיה ממש כמו צרתו וצעריו. והיה דרכו בקדוש ליטע בין אנשי שלומיו אהבת רעים, שישגיחו כל אחד על חבירו, ובצרת אחד יצר גם לרעהו, למען ימהר לעזור לו בכל אשר יוכל. והיה מתנהג עם אנשי שלומיו באהבה ואחווה והסברת פנים אשר לא נשמע כמוהו, למען יטע וישרש בין כולם אהבה ואחווה.

ו. **פעם** אחת בא לפניו גביר גדול מאנשי שלומיו, והביא לו כסף הפדיון — מנה אחת אפים. ודיבר עמו הרב הקדוש בהסברת פנים כדרכו בקודש. ובתוך השיחים אמר אליו: הידעת את שלום פלוני המלמד, אשר גם משכנו בעירך, כי הוא גם כן מאנשי שלומינו, השלום לו? ויחרש הגביר הנזכר — כי באמת לא ידעהו, כי מה לו עמו עסק וחפץ עם מלמד עני השוכן בקצה העיר. וישאלהו הקדוש עוד שנית בשלומו? ויענהו הגביר: מעולם לא היה לי עסק עם המלמד הזה, על כן לא ידעתי. ויאמר לו הרב הקדוש במענה רך דברים יוצאים מלב: בוש נא בוש בדבר הזה, השם אלקים שמך לגביר על אחיך, ואתה לא תחפוץ כלל לדעת מי אלה אחיך, אנשים ריעים אשר שניכם יחד אנשי שלומינו, ושוכנים בעיר אחת, ולא ידעו אחד את רעהו, ולמה לא תדרוש ותחקור לדעת אביוני עמך מעירך את אשר יראת אלקים בלבבם מי המה, למען תשתתף בצרתם ולעזרם בכל אשר תוכל. הלא אם חננך אלקים בעושר להיות אלוף לראשם, הן בעבור כי תחונן דלים ותדרוש שלומם. עד כאן דברי קדשו.

ז. **שמעתי** בשמו הקדוש: שפעם אחת באו לפניו בקובלנא על שוחט ובודק אחד, והלשינו עליו הרבה אנשים מאד שיעבירוהו משחיטתו. ובא איש אחד והמליץ טוב על השוחט ובודק הזה, והסביר כי כל המלשינות הוא מחמת שנאה — ואויבים הוא דאפקי לקליה, וביקש לבלי להעביר אותו לקפת פרנסתו. והבטיח לו. ואחר כך באו אליו האנשים רבים בתלונה חזקה, למה נוטה יותר לדברי היחיד ואינו שומע לדבריהם שהמה רבים? וענה להם: הנה בפרשת העקדה נאמר

(בראשית כב, ב): כי הקדוש ברוך הוא כביכול בכבודו ובעצמו צוה לאברהם אבינו לשחוט את בנו, והכין את עצמו לקיים (שם פסוק ג): 'ויבקע עצי עולה ויעקוד את יצחק בנו, ויקח את המאכלת לשחוט את בנו'. ואחר כך בא אליו רק מלאך, ואמר (שם פסוק יב): 'אל תשלח ידך אל הנער', הנה שמע אברהם לקול המלאך נגד דברי הקדוש ברוך הוא שהוא יותר פחות מן יחיד נגד רבים?

אמנם הענין הזה הורה לנו, אז אָמְעַנְטֶש צו קוילען מוסס מען קערן פון השם יתברך אליין, אין נאך דעם וואס השם יתברך אליין האט שוין גיהייסן קולין אז עס וועט קומען אקליין מלאכיל אין וועט זאגן 'נישט קולין' זאל מען גיכער פאלגן דאס קליינע מלאכל — דעם מענטש נישט צו קולען וויא איידע וכו', עד כאן דברי קדשו.

ח. בתו הצדיקת מרת שרה לאה עליה השלום, אשת הרב הגאון הקדוש מורינו הרב גרשון אשכנזי זלה"ה, שהיה אב בית דין קהילת קאלימיא, היה לה מאביה הקדוש הנזכר 'מורה שעות' קטן (זייגערל) שהשתמש בו אביה זצ"ל.

והנה הרב רבי גרשון הנזכר, בנעוריו היה רב בקהילת ראזלא. והנה רבינו חותני וזקני הקדוש, מורינו הרב רבי צבי הירש מזידיטשוב היה מנהגו בעת תפלת שמונה עשרה, עמד לפניו על שלחנו שהתפלל אצלו זייגערל. והיה דרכו בקודש למשמש בהזייגערל כמה פעמים בתפלת שמונה עשרה, ובפרט בערב שבת קודש במנחה. פעם נתקלקל הזייגערל של רבינו צבי, ומסרו לאומן. ובא ערב שבת קודש ולא תיקנו עדיין, וידע כי רבינו צבי יצרך בתפלת שמונה עשרה זייגערל. והנה אז היה ביד האומן, הזייגערל הנזכר לעיל מהקדוש מקאסוב, אשר חתנו הרב רבי גרשון מסר גם כן באותה השבוע להאומן לתקנו, והיה מתוקן. ונתן האומן הזייגערל הזה לרבינו צבי מבלי הודע לו של מי הוא, למען יהיה לו — עד שיתוקן את שלו.

רבינו צבי בעמדו אז תפלת שמונה עשרה דלחש כמה שעות רצופים — כמנהגו בכל ערב שבת קודש, הנה כמעט בכל רגע היה ממשמש בהזייגערל ומביט עליו, ותהי לפלא. ואמנם תיכף כשפסע מתפלת לחש,

שאל להאומן: מי הוא זה הַיִּיגְעָרְל? אמר לו: כי הרב רבי גרשון — שלו הוא. ושאל להרב רבינו גרשון: מאין השיגו? אמר לו: כי היה של חותנו הקדוש רבי רבי מענדילי מקאסוב. אז ענה רבינו צבי: עתה נתישב לי מה שהרגשתי בעת תפלת שמונה עשרה דלחש הארה עצומה ונפלאה אין די באר, וראיתי כי הכלי הזה הוא מלא ממיני יחודין ^{לחוד} שבועולם, אחרי כי השתמש בו הקדוש עליון הנזכר.*

ט. **צאצאיו** הקדושים המפורסמים בעולם:

(א) דודינו הקדוש, מוריננו הרב חיים מקאסוב זלה"ה, בעל המחבר ספר 'תורת חיים' על התורה. אשר היה פעם אחת בשליחות אביו הקדוש בלובלין ^{לובלין} אצל מרן הקדוש מוריננו הרב רבי יעקב יצחק זצוק"ל, והיה אז צעיר לימים, ומרן החוזה מלובלין אמר עליו: אשרי יולדתו, כי הוא נוטר ברית. ואלפי ישראל השכימו לפתחו אחר כך.

(ב) אחיו, הוא חותני זקני הקדוש, מוריננו הרב דוד מזאלביטוב זלה"ה, אשר יבא להלן בחיבורא בתראה רביעתא אם ירצה השם במערכת בפני עצמו, כי כמו שחייב אדם בכבוד אביו זקינו, כן חייב בכבוד חמיו זקינו.

(ג) חתנו, הגאון הצדיק קדוש השם, מוריננו הרב גרשון אשכנזי זלה"ה המוזכר לעיל, אשר לקח לאשה הצדיקת מרת שרה לאה בת רבינו מנחם מענדל הנזכרת לעיל. והיה אב בית דין בכמה קהלות, ובסוף ימיו אב בית דין קהילת קאלימיא, בעל מחבר ספר 'עבודת הגרשוני' על התורה, אשר מרן הגאון הקדוש אדוני מורי ורבי מוריננו הרב חיים הלבפשטאם מצאנו זלה"ה כותב עליו בהסכמתו, וזה לשונו: ראיתי

* אמר הכותב: כן מבואר בזוהר הקדוש פרשת תצא ברעיא מהימנא (רעו, א), וזה לשונו: ובאתרא דשכינתא תמן כמה סגולות תמן וכו'. כגוונא דשרה, קודשא בריך היא נטיר לה בגין שכינתא דהוה עמה, נטיר לה מפרעה, ואפילו לבושה ותכשיטיה בכלהו שוי קודשא בריך היא סגולות בגין שכינתא. ובגין דא אתא פרעה לסנדלא — מחא ליה עמיה. והכי נמי בכל תכשיטין דילה, בכל תכשיט ותכשיט דהוה נגע ביה מחי ליה וכו'. ואי בתכשיטין דילה כך, כל שכן מאן דנגע בגופא ואפיה באצבע קטנה דילה לסטרא דיתודא, עד כאן לשונו. העתקתי זאת לבל יהיה בעיניך הקורא כספר סתום, והבן.

מגלה עפה כתובה מתורת רב האי גדול הדור, החסיד המפורסם, מורינו הרב גרשון זללה"ה, אשר חצב באמרי פיו דברות קדושים מתלהבים ביראת השם ובתבונה, כוננו על פי מדרשי ספרי החכמה האלקיות וכו', עד כאן לשונו. ובשו"ת 'דברי חיים' יורה דעה סימן א במהדורה תנינא כותב לו בזה הלשון: לכבוד מחותני ידידי הרב המאור הגדול החסיד, בוצינא קדישא, מורינו הרב גרשון נרו יאיר, אב בית דין קהילת קאלימיא יגן עלינו אמן, עד כאן לשונו. הארכתני להזכיר רב גוברי, ^{אח"כ} להיות לא זכה להניח אחריו זרע, תנצב"ה.

אח"כ

אח"כ

אח"כ

אח"כ

י. כתב לי ידיד נפשי, הרב הגאון בנן של קדושים, איש האשכולות, מורינו הרב רבי אברהם איטינגא סג"ל שיחיה מדוקלא, וזה לשונו: נודע, כי הרב הקדוש רבי מנחם מענדל מקאסוב היה ריעו ועמיתו של הרב הקדוש רבי יצחק מראדוויל, שניהם תלמידי האשל הגדול, הרב האלקי מורינו הרב צבי הירש מנדבורנא, בעל ספר 'צמח ה' לצבי' וספר 'אלפא ביתא', חד מחברייא קדישא של המגיד הגדול והקדוש ממעזריטש. ואחר כך נעשה קצת פירוד ביניהם.

פעם אחת בא הרב הקדוש רבי יצחק מראדוויל לעיר דילוטין, והתאכסן בבית הקצין רבי גדליה אביש פוסק ומורה דקהילת דילוטין. ולהרב רבי גדליה אביש הנזכר, היו ארבעה חתנים, לוקחי בנותיו חסידים ואנשי מעשה, והם: הגאון מורינו אברהם בלאך שנתקבל אחר כך לאב בית דין קהילת דילוטין. רבי יעקילי, בהגאון אב בית דין קהילת מאניסטרישץ. הרב רבי אברהם בער, שהיה אחר כך מורה צדק ודאין בקהילת נדבורנא. והחסיד הקדוש מורינו הרב וואלצי מדולנא. וארבעתם היו מחסידי ומקורבי הרב הקדוש, מורינו הרב רבי מנחם מענדל הנזכר. וכראות הרב הקדוש מורינו הרב רבי יצחק מראדוויל את ארבעה מיטיבי לכת האלו, אמר בלשון קדשו: פֶּאָר אַרְבֵּי נוֹאָס הָאָט אַזאַלְכֶּע חֲסִידִים אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה מוֹסֵס מְעַן דְּרֹךְ אֶרֶץ הָאֲבִינִן. כן כתב לי הרב הגאון הנזכר, שכן כתב לו הרב החסיד רבי חיים בלאך מדילוטין.

יא. שמעתי בנעורי שכאשר נסתלק רבינו מנחם הנזכר, ונחשכו המאורות — כי עלה השמימה, הן הטמינו הדבר מרבינו

צבי מזידטשוב לבלי לצערו באהבתו אותו. ומלבד חשיבות קדושתו, הנה גם היה מחותנו, כי נכד רבינו מנחם הנזכר הלוא הוא חותני זקני הרב הצדיק רבי יעקב האגיר זלה"ה האב בית דין קהילת זאבליטוב — היה בזוגו הראשון חתן הגאון הקדוש מראזלא, בן אחיו וחתנו של רבינו צבי כידוע. ואמנם רבינו צבי לא מצא מנוח לנפשו, ואמר: כי רואה חשכות גדול בעולם. ולרוב צערו נסע מביתו ובא לקהילת סניטין, ושם נודע לו הדבר כי הקדוש מסאסוב לקח אותו אלקים. ואמר אז: עתה ידעתי מה שראיתי בביתי החשך והענן והערפל אשר כסה פני תבל ולא ידעתי מה. ולגודל עגמת נפשו לא שב לביתו עד אחרי נדידה בדרך ^{הנדידה} כמה שבועות.

יב. **ראה** זה העתק אמרי קודש, מכתב שכתב אליו הרב הקדוש איש אלקי רבי זאב וואלף מטשארנאוסטרא, הנקרא בפי כל: רבי וועלוויל טשארניאוסטר, בבואו לארץ הקדושה אל תלמידו חותני וזקני, רבינו הקדוש הרב רבי מנחם מענדל מקאסוב. וזה לשונו אות באות: ברוך השם. באתי על החתום היום יום א', שמאתמול ברכנו את החודש סיון שיתחדש המלוכה שלו, הן על עצמו והן על נפשות ביתו, שלא יזוז ממנו ומבניו ובני ביתו מעתה ועד עולם בכל הצטרכותם שיהיה לו בחינת מלוכה, הן מה שצריך לנפשם, והן לנפשות אחינו בני ישראל, שיקוים בו בכל חדשי השנה בבריאת הגוף והנשמה. ובתוך ברכתו ימשוך על עצמו ועל בניו ובני בניו ואל אחינו בני ישראל גם ברכתי בתוכו. וכל הנלוים אליו — יתברכו ויחדש להם בכל חדשי השנה שפע טובה וברכה וחיים טובים אמן.

הק' זאב וואלף מטשערנאסטרי, חוב"ק מכריא עיה"ק תובב"א. יג. זה לשון מצבת רבינו הקדוש מורינו הרב רבי מנחם מענדל מקאסוב זצלה"ה:

במו"ב מרחשון בשנת מנוחת חסיד גדול בישראל לפ"ק הוא שנת תקפ"ו, רבו בכיות נבונים וחסידים מרה נפש, חסידים ומגידים, מאור עינינו, נזר דורנו, ידי לבנו בענינו, נאסף רוחו, בעדן יקר יוסיף, עמוד אש קדוש בהקיץ קבורתינו, אדונינו, פאר ישע לעמו, הרב